

उरस्वत् (wie eben) adj. eine breite, starke Brust habend AK. 2, 8, 2, 44. H. 792.

उरःसूत्रिका (उ° + सू°) f. ein über die Brust herabhängender Hals-schmuck von Perlen AK. 2, 6, 2, 6. H. 687.

उरा f. Schaf: उरा न धनुते वृक्: RV. 8, 34, 3. उरा न मायुं चितयत् धुनयः 10, 93, 3. — Von वरु wie उरण und उर्णा.

उरण s. वरु.

उरामैथि (उ° + म°) adj. Schafe würgend, vom Wolf RV. 8, 53, 8. Nir. 5, 21.

उराह m. ein weisses Pferd mit schwarzen Beinen H. 1240. — Wohl ein Fremdwort.

उरी = उररी und उरी MED. avj. 66. उरीकरु versprechen, zur Verfügung stellen: उरीकृत्यात्मनो देहम् RAGH. 13, 70. MĀLAV. 71, 22. उरीकृत AK. 3, 2, 58, Sch.

उरु (von वरु) 1) adj. f. उर्वी ευρύς, weit, geräumig, ausgedehnt, gross UP. 1, 31. AK. 3, 2, 10. 4, 237. H. 1430. अतरितम् RV. 3, 22, 2. 34, 19. उरुषु त्रिषु विक्रमणेषु 1, 154, 2. कोश AV. 11, 2, 11. लोक RV. 6, 47, 8. AV. 9, 2, 11. 12, 1, 1. पृथ्वी वक्रुला न उर्वी भव RV. 1, 189, 2. काष्ठा 8, 69, 8. गव्यूति 5, 66, 3. AV. 16, 3, 6. रोदसी RV. 3, 6, 10. उर्वी गभीरे रत्नी 4, 42, 3. उर्वी सती भूमिरंहरणाभूत् 6, 47, 20. अगाधं निधि-मुरुमन्मसामनतम् MBh. 1, 1222. उरुमणि PRAB. 26, 7. einen weiten Raum durchschreitend, die Âditiya RV. 2, 27, 3. Indra 3, 41, 5. die Marut 5, 37, 4. 9, 22, 2. gross, bedeutend (dem Grade nach): उरुविक्रम MBh. 2, 1561. 3, 14279. भय 1, 2128. ओर्कित RAGH. 6, 74. — n. das Weite so v. a. Unbeengte: अस्ति देवा अंकेरु RV. 8, 86, 7. उरारा नो वरिच-स्या पुनानः 9, 96, 3. 5, 63, 4. öfters in der Verbindung उरु कार Raum schaffen d. h. Unbeengtheit, Gelegenheit geben: उरु णस्तवेई (vgl. P. 8, 4, 27) तनं उरु त्रयैष नस्कृधि RV. 8, 37, 12. 5, 64, 6. उरु रयि कधि VS. 6, 33. उरुणः कारः und उरुणस्कारः P. 8, 3, 49, Sch. — compar. वरीयस् (उरुतर Nir. 8, 9) P. 6, 4, 157. Vop. 7, 56. AK. 3, 4, 237. अतरित RV. 2, 12, 2. द्विः सानु 10, 70, 5. बर्हिः 8. 110, 4. अतश्चिदिन्द्रः सदेतो वरीयान् 3, 36, 6. उरवरीयो वरुणस्ते कृषातु 7, 73, 18. कृषाता वरीयः 5, 49, 5. AV. 6, 33, 3. सा वै पश्चाद्वरीयसी स्यात् ÇAT. Br. 1, 2, 5, 16. 4, 6, 8, 17. — superl. वरिष्ठ P. 6, 4, 157. Vop. 7, 56. AK. 3, 4, 237. H. 1430. मध्यं प्रति पशुर्व-रिष्ठः ÇAT. Br. 8, 2, 4, 19. 1, 4, 4. 3, 2, 12. एको दोषो वरिष्ठश्च वध्यः स न कृतो मया MBh. 14, 879. — adv. उरु weit, weithin: उरु क्रमिष्ठ RV. 1, 135, 4. 8, 32, 9. उरु वां रयः परि नतति याम् 4, 43, 5. अयमेकं रुत्या पुत्ररु चष्टे वि विष्पतिः 8, 23, 16. compar. weiterhin, weiter weg: अपातं इत पणयो वरीयः 10, 108, 10. 11. 100, 8. 113, 5. वरीयो यवया वधम् 132, 5. व्यु प्रथते वितरं वरीयः 1, 124, 5. 5, 43, 5. — 2) f. उर्वी a) die weite Erde, Erde NAIGH. 1, 1. AK. 2, 1, 3. H. 935. उर्व्याः पदो नि दधाति सानौ RV. 1, 146, 2. स यो व्यस्रादभि दन्तुर्वीम् 2, 4, 7. ÇAT. 68. RAGH. 1, 14. 30. 75. 2. 66. Erdboden R. 4, 44, 130. ÇAT. 7. MEGH. 38. AK. 3, 4, 59. Erde als Stoff: शिरोभिस्ते गृहीत्वोर्वीम् M. 8, 256. MEGH. 21. — du. die beiden Weiten, Erde und Himmel NAIGH. 3, 30. यो मंदिस्मा परिवृत्तवोर्वी RV. 10, 88, 14. 12, 3. आ यः पत्रौ जायमान उर्वी 6, 10, 4. — b) Weite, Raum; von den sechs Räumen oder Dimensionen, nämlich den vier Himmelsgegenden, dem Oben und Unten (षडुर्व्याः) अयं षडुर्वीरिमिमीत RV. 6, 47, 3. 10, 14,

6. देवीः षडुर्वीरु नः कृपोत 128, 5. स्कम्भो दधार प्रदिशः षडुर्वीः AV. 10, 7, 38. 9, 2, 11. 12, 2, 48. 13, 1, 4. 3, 1. anders aufgezählt ÇAT. Br. 1, 3, 22. ÇĀṆKH. GRH. 1, 6, 4 (Himmel und Erde, Tag und Nacht, Wasser und Pflanzen). Auch ohne das Zahlwort AV. 13, 1, 46; vgl. उर्व्ये दिशे स्वाहा VS. 22, 27. — c) Bez. der Flüsse nach NAIGH. 1, 13; ist nur adj. und be- ruht auf Stellen wie तस्य वयं प्रसवे याम उर्वीः RV. 3, 33, 6. 3. — Vgl. वरिमन्.

उरुकाल (उ° + का°) m. N. einer kriechenden Pflanze (s. महाकाल) RATNAM. im ÇKDr. उरुकालका m. dass. TRIK. 2, 4, 9.

उरुकृत (उरु + कृत) adj. Raum machend RV. 8, 64, 11.

उरुक्रमे (उ° + क्र°) 1) adj. weitschreitend, von Vishṇu RV. 1, 90, 9. 134, 5. 3, 54, 14. 5, 87, 4. 8, 66, 10. TAITT. UP. 1, 1, 12. — 2) m. ein Bein. Vishṇu's H. c. 63. Çiva's ÇIV.

उरुक्रिय m. N. pr. Var. von उरुत्तय Buāc. P. in VP. 463, N. 4.

1. उरुत्तय (उ° + त°) m. weiter Sitz: (अग्निः) उरुत्तयेषु दीप्यन् RV. 10, 118, 8, wo aber richtiger उरु त्तयेषु betont würde.

2. उरुत्तय (wie eben) 1) adj. weite Räume einnehmend, von Mitra-Varuṇa RV. 1, 2, 9. den Marut AV. 7, 77, 3 (उरुत्तय). — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 431. 463, N. 4.

उरुत्तिति (उ° + ति°) f. weites (behagliches) Wohnen: उरुत्तितिं सु-व्रतिमा चकार RV. 7, 100, 4. 9, 84, 1.

उरुत्तय m. N. pr. eines Fürsten VP. 463.

उरुगव्यूति (उ° + ग°) adj. weites Gebiet habend RV. 9, 90, 4. ÇAT. Br. 1, 9, 4, 6. ÇĀṆKH. GRH. 1, 14, 3. Vgl. das stehende Epitheton des Mi- thra: vourugaajaoiti Jasht d. M.

उरुगार्ग्य (उ° + गार्ग्य von गा gehen) 1) adj. a) weitschreitend, von Vishṇu RV. 1, 134, 1. 3. 2, 1, 3. 3, 6, 4. 4, 3, 7. त्रीण्येकं उरुगार्ग्यो वि च-क्रमे 8, 29, 7. 7, 100, 1. VS. 8, 1. TAITT. Br. 3, 1, 2, 7. von den Aṣvin: आ नास्त्योरुगार्ग्या रवेनिमं यज्ञमुप नो यातमृच्छे RV. 4, 14, 1. vom Soma 9, 62, 13. 97, 9. von Indra 10, 29, 4. — b) weiten Raum zur Bewegung darbiet- tend: पन्थाः AIR. Br. 7, 13. — 2) m. ein Bein. Vishṇu's Buāc. P. im ÇKDr. H. c. 63 (उरुगार्ग्य). — 3) n. weiter Raum zur Bewegung, Unbeengtheit, freie Bewegung: उरु क्रमिष्ठोरुगार्ग्या वीवसे RV. 1, 133, 4. उरुगार्ग्यमनयं तस्य ता अनु गावो मर्तस्य वि चरन्ति यज्वनः 6, 28, 4. उरुगार्ग्यमधि धेहि अर्वो नः 63, 6. ते नो रासतामुरुगार्ग्यमद्य 7, 33, 15. 10, 109, 7. प्राणाय वा-तायोरुगार्ग्यं कुरुते ÇAT. Br. 1, 1, 2, 14. कामस्यासि जगतः प्रतिष्ठा क्रतोर्-नत्यमभयस्य पारम्. स्तोममरुडुगार्ग्यं प्रतिष्ठान्दष्टा धृत्या धीरो नचि-केतो ऽत्यस्रान्तिः || KATHOP. 2, 11.

उरुगार्ग्यवत् (von उरुगार्ग्य) adj. einen weiten Raum zur Bewegung darbietend, unbeengt: लोकाः KHĀND. UP. 7, 12, 2.

उरुगर्ला f. N. einer Schlange AV. 5, 13, 8.

उरुग्राह AV. 11, 9, 12 ist wohl zu verbessern in उरु°.

उरुचक्रं (उ° + च°) adj. weiträderig: अथ रवे यज्ञत्युरुचके RV. 9, 89, 4.

उरुचक्रि (उ° + च°) adj. Weite —, Unbeengtheit schaffend: अंकेशि-दस्मा उरुचक्रिः RV. 2, 26, 4. 5, 67, 4. 8, 18, 5.

उरुचैतम् (उ° + च°) adj. weitschauend: Mitra-Varuṇa RV. 8, 90, 2. 1, 23, 5. 16. die Âditiya 6, 51, 9. सूर्य 7, 33, 8. 63, 4. VS. 4, 23.